

DISPUTATIO THEOLOGICA,
De
REDEMPTIO-
NE GENERIS
HUMANI,
Ex Galat. III, v. 13. 14.

Quam
Sub Λυτρωτώ auspicio

PRÆSIDE

JOH. ANDREA QVENSTEDT,
. S. S. THEOL. DOCTORE, EJUSDEMOQE
PROF. PUBL., ET ELECTORAL. ALUMNO-
RUM EPHORO,

Publico Eruditorum Examini
subjicit

ZACHARIAS Riedel /
Zitta - Lusatus,

diss. A
11

Ad D.

M DC LXXIX.

WITTEBERGÆ,
Typis CHRISTIANI SCHROEDERI, Acad. Typ. 1701.

Louv. Liff. A. 277. (II)

7. 11. 2011

7.

I. N. f.
DISPUTATIO THEOLOGICA,
De
**REDEMPTIONE
GENERIS HUMANI,**

ex
Galat. III. 13. 14.

περοίμιον.

EDEMPTIONIS beneficium verè magnum est, quia à Magno DEO & Magni DEI Filio unico ortum, Gal. IV, 4. Tit. II, 13. Idem enim & rerum Conditor & Reparator. Plus Domine JESU injuriis tuis debeo, quod redemptus sum, quam operibus, quod creatus sum. Non prodesset NASCI, nisi REDIMI profuisset, inquit Ambrosius Lib. II, in Lucam cap. 2. Tom. IV. Oper. fol. 602.

Verè quoque magnum est, quia magno pretio partum, scil. non corruptibili argento vel auro, sed pretioso sanguine agni immaculati & incontaminati Christi I. Petr. I, 18. 19. confer. Joh. XV, 13. Benè Augustinus Serm. CIX. de Temp. Tom. X. col. 858. Placuit DEO, inquit, per misericordiam suam redimere nos tanto pretio. Dedit pro nobis sanguinem unici sui innocenter nati, innocenter viventis, innocenter mortui. Qui nos tanto pretio redemit, non vult perire, quos c-

A 2

mit.

mit. Non emit, quos perdat, sed emit, quos vivisicit. Ambrosius iterum super Lucam Lib. VII. cap. 12. fol. 696. Adversarius, ait, tanquam captiva mancipia vilioris pretio estimationis addicit. At vero Dominus tanquam speciosa servitia, quae ad imaginem & similitudinem sui fecit, idoneus sui operis estimator magno pretio nos redemit, sicut S. Apostolus (1 Cor. VI, 20.) dixit; Empti enim estis pretio magno. Et bene magno, quod non estimatur aere, sed sanguine, quia pro nobis mortuus est Christus, qui pretioso nos sanguine liberavit. Verè porro magnum est hoc beneficium, quia magna omnium hominum multitudini acquisitum. Dedit enim Christus Jesus, Χριστός noster semetipsum ἀνήγει, pretium redemptionis pro omnibus, 1. Tim. II, 6. Sicut per unius delictum propagatum est malum in omnes homines ad condemnationem; ita per unius justitiam, sive justam satisfactionem propagatum est bonum in omnes homines ad justificationem vitae Rom. V, 18. Verè denique magnum est Redemptionis beneficium, quia magnum & uberrimum parit fructum, qui partim ἑρησιν sive remotionem & ablationem omnis mali, culpæ & poenæ, temporalis & æternæ, & Iēsū sive δόσιν, restitutionem & adductionem omnium bonorum spiritualium complectitur. Magnum hoc ac ineffabile Redemptionis & Salutis nostræ Mysterium Apostolus Paulus in aureolo suo Aphorismo Gal. III, 13. 14. verbis numero paucis, pondere autem gravissimis proponit & quinque quasi capitibus includit, ostendens I. QVIS, II QVOS, III. UNDE, IV. QVOMODO, & V. IN QVEM FINEM, redemit? Verba textus Originalis hæc sunt;

Χριστός ἡμῶν ἐξηγόρευεν ἐκ τῆς κατάρρεος τὸν νόμον, μνόμενον
ὑπὲρ ἡμῶν κατάρρει, γέγραπται γάρ, ὅτι κατάρρει πᾶς ὁ κρεμάμενος ὅποι ξύλος. ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ ἐυλογία τὸν αἴβεράμ γένηται σὺν χριστῷ Ἰησῷ, ἵνα τὸν ἐπαγγελίαν τὸν πνεῦματος λόγωμαν
τὸν τῆς πίστεως. Vulgatus ita vertit; Christus nos redemit de maledicto Legis, factus pro nobis maledictum (quia scriptum est, maledictus omnis, qui pendet in ligno.) Ut in gentibus benedictio Abrahæ fieret in Christo Jesu: ut pollicitationem Spiritus accipiamus per fidem.

Junio

Junius & Tremellius sic reddunt ; At Christus nos redemit ab execratione Legis, dum pro nobis factus est execratio : scriptum est enim ; Execrabilis est, quisquis pendet in ligno. Ut ad Gentes benedictio illa Abrahami perveniret in Christo Jesu, & ut promissum illum Spiritum acciperemus per fidem.

Hanc gravissimam, savissimam & consolationis plenissimam sententiam accuratius expendere, ejus genuinum sensum eruere, & à corruptelis adversariorum Veritatis vindicare animus est. *Tu verò JEHOVAH, Pater noster, Redemptor noster, dirige men-tem, manumque nostram, ut sentiamus & scribamus TIBI glo-riosa & Ecclesiæ salutaria !*

SECTIO I.

exhibens

Oraculi Apostolici

Ἐξιγνῶσθαι

§. I.

I. REDEMPTOR est *Christus Ἰησοῦς Χριστός*. Sic enim Apostolus : *Χριστὸς ἡμῶν εἰς ηγέρεστεν*; *Christus nos redemit*. Christus est nomen personæ omnium, constantis duabus naturis, divinâ & humana. Redemptionis itaque & salvationis nostræ opus perfecit Christus secundum utramq; naturam, divinam & humanam. Si illud per solam humanam naturam peragi potuisset, Filius DEi non esset incarnatus; si per solam divinam naturam, Deus humanitatem sibi hypostaticè non univisset. Rectè proinde dicit David Pareus in Com. h. l. pag. 273. parte IV Oper. Exeg. Redemptionem esse διπλέσια non solius divinitatis, nec solius humanitatis, sed personæ Mediatoris utriusque naturæ operatione peratum; Ast male addit; Christum moriendo pro nobis juxta humanitatem nos emisse, juxta divinitatem verò redemisse. Nam si vel maximè concederetur, quod, ut vult Hieronymus, emere & redimere differant ita, ut emere dicatur, qui alienum emit, redimere autem, qui emat propriè, quod suum fuit & suum esse desit; non tamen juxta solam Deitatem Christo competit Redemptio, quia acquisivit Ecclesiam proprio suo sanguine Act. XX. 28. ubi

A;

¶

πειποίνοις seu redemptoria acquisitio Ecclesiae nec DEO soli,
nec sanguini (& consequenter assumptæ humanæ naturæ) soli
attribuitur, sed DEo per sanguinem operanti & sanguini ex DEo
fluentis. Qui DEi sanguis, utpote infinitæ virtutis, *causa meri-*
toriae est nostræ Redemptionis, non *instrumentalis*, ut minus or-
thodoxè loquitur D. Hornejus in Literis ad B. D. Wilb. Lyserum
anno 1640. d. 21. Decembris datis.

§. 2. Uti verò in omni vero Redemptore inter alia tria re-
quirantur, ut scil. habeat I. *Jus & potestatem*, res divenditas
vel etiam persona venditas aut captivas soluto pretio aliorum
jurisdictioni eximendi & vel sibi vel proximo afferendi. Quod
jus redempturæ duplex est, *proprietatis & propinquitatis*. Jure
proprietas potest licet Dominus redimere servum, Rex & Prin-
ceps Ministros vel Populum suum: Jure propinquitatis recte re-
dimit Pater filium, frater fratrem, cognatus cognatum, &c. Pro-
pinquitas iterum gemina est, *sanguinis* una, de quâ jam dictum,
religionis altera. Hinc in Canonibus habetur; ad Ecclesiam fi-
delium pertinere, ut fideles captivos etiam divenditis vasis sa-
crist, argenteis vel anteis, de manu hostium redimat. II. ut
habeat vires & facultatem, & III. voluntatem venditum aut ca-
ptum vel suæ potestati vindicare, vel in libertatem afferere. Ita
eadem in nostro Redemptore, Christo Jesu occurunt; Et qui-
dem I. *jus & potestas*. Habet in nos *jus proprietatis*, ut verus
Deus & omnium Dominus; *jus propinquitatis*, ut verus homo,
λαζαρός noster & consanguineus Job. XIX. 25. os de offibus no-
stris, cato de carne nostrâ, adeoque non solum jure proprietatis
sed & consanguinitatis & propinquitatis nos redemit. II. *vires*
& *facultas*, quia Immanuel est, *Ιησάρθρωπος*, Deus & homo,
per utramque naturam opus redemptionis perficiens. Manet
enim quod cecinit Hieropsaltes, à fratre, qui *Ἰάλος ἀνθρώπος*
fratrem non redimi Psalm. XLIX. 8. 9. III. *voluntas*; Eò enim
adiebant Salutis humanæ cupidissimum Salvatorem *αὐλαγχυτόν*
ελέγχον, *viscera miserationis* Lue. I. 78. *πλλὴν αὐτὸν* Eph. II. 4.
ut fratrem, cui impossibile erat non compati vincis in lacu fra-
tribus, Zach. IX. II. *ut DEum*, qui ipsa bonitas, charitas & mi-
sericordia.

§. 3.

§. 3. Christus itaque plenus, perfectus & unicus noster Redemptor est. Is enim omnia præstitit, quæ ad nostri Redemptionem pertinent; peccata nostra sustulit & in se transfudit Es. LIII. 4. I. Petr. II. 24. iram DEI sedavit Rom. V. 8. 9. I. Thess. I. 10. maledictionem legis abolevit h. 1. Satanæ regnum destruxit i. Joh. III. 8. Hebr. II. 14. ab inferno & morte æternâ nos liberavit Of. XIII. 14. I. Cor. XV. 55. DEo nos reconciliavit Rom. III. 25. c. V. 10. 2. Cor. V. 18. 19. Eph. II. 16. Col. I. 20. 22. perfectam justitiam nobis acquisivit Dan. IX. 24. & vitam æternam reparavit Hebr. V. 8. 9. Joh. III. 14. 15. &c. Unde & dicitur *nobis factus à DEO sapientia, justitia, sanctificatio & redemptio* I. Cor. I. 30. *Is non per sanguinem hircorum & vitulorum, sed per proprium sanguinem intravit semel, (omnino, non semel in anno ut summus sacerdos legalis Levit. XVI.) in sancta (non manu facta, sed coelestia) αἰωνία λύτρωσιν æternam redēptionem (absolutè, adeoque tām à parte ante, quam à parte post æstimatam & æstimandam. Redemptio enim à Christo præstata æternam dicitur ratione æstimationis moralis, quia ab æterno & in æternum à DEo Patre pretiosè habita fuit, tūm etiam quia in æternum manet, ab æternâ morte nos liberat & æternam hæreditatem nobis acquisit.) inveniens Hebr. IX. 12. cum judiciali convictione Gal. II. 17. 2. Cor. V. 3. Acto. XIII. 28. cap. XXIII, 9. (talis enim est hæc λύτρωσις, quæ in rigoroso divino judicio evicta est & comprobata) tum laboriosa & operosa consecutio εὐγενος Christi, qua obtinuit nobis vitam æternam, operosa & laboriosa fuit. Continet enim in se τὰς ὁδῖνας τὸ Γαβάτη, doles mortis, Acto. II. 24. portationem maledictionis Legis Gal. III. 13. facta est per preces & supplicationes cum clamore magno & lacrimis, Ebr. V. 7. Unde conqueritur Christus, se servitudo pressum & fatigatum esse propter peccata & iniquitates Es. XLIII. 11. quas portavit in corpore suo super lignum I. Petr. II. 24. ut bene docet B. Dorscheus in Comment. MSto Epist. ad Hebr. ad loc. cit.*

§. 4. II. REDEMPTI sunt omnes & singuli homines in
Adas

Adamo lapsi, sive universum Genus humanum. Redemptori junc-
git Apostolus Redemptos, inquiens; Christus ἡμᾶς NOS rede-
mit. Intelligit autem non *solos Iudeos* (nam quod *Glossa inter-*
linearis, *Thomas Aquinas Lect. V. in h. l. Crellius Photinianus in*
paraphr. h. l. fol. 456. Tom. I. Oper. Exeg. aliique ad Iudeos
solum referunt, angustius est, & ratio, quam afferunt, nimis
infirma, cum Decalogi seu Legis Moralis violatio omnes homi-
nes maledictioni mancipet v. 10.) nec solos fideles tam ex Iudeo-
*is, quam ex gentibus, ut explicant *Gomarus Com. in h. l. p. 509.**
a. Oper. & Joh. Cracius in Com. ad h. l. p. 79. Oper. in fol. sed
omnes & singulos homines, Iudeos & Gentes, quippe qui o-
mnes sub maledicto legis erant. Argum. est tale. Quicunque
sub lege vel ad legem obligati sunt, eam vero propter adhaerens
peccatum perfecte servare non possunt, sub maledicto legis sunt,
v. 10. sed omnes homines sub lege sunt, scil. naturali & morali,
nec tamen propter adhaerens peccatum eam perfecte servare pos-
sunt. E. Porro: Quicunque sub lege erant, illos Christus re-
demit, Gal. IV. 5. sed omnes homines sub lege erant (non qui-
dem Ceremoniali & Forensi, ut Iudei, sed morali, & quidem
non tantum normante, sed & maledicente Gal. III. 10. Deut.
XXVII. 26.) Ergo omnes homines Christus redemit. Ac pro-
inde Christus omnium hominum Redemptor est, dedit semeti-
psum αἵτινα τεργον, pretium redemptionis pro omnibus i. Tim. II. 6.
Est Servator omnium hominum, maximè fidelium i. Tim. IV. 10.
Servator mundi Joh. IV. 42. i. Joh. IV. 14. ιλασμος, placamen-,
propitiatio pro peccatis nostris, non nostris autem tantum, sed &
pro totius mundi, i. Joh. II 2. Etiam pro illis Christus mortuus
est, qui pereunt Rom. XIV. 15. i. Cor. IX. 11. Diciturque αἱρ-
εῖσαι emisse (non καταδόξαν, putative & opinabiliter, seu ipso-
rum professione & gloriacione, ut heterodoxe statuunt Pareus, Pis-
cator & Laurentius Com. ad h. l. itemque Wendelinus Exercit.
64. §. 42. sed κατ' αἱλίθεαν, ipso actu reali & verissime) illos,
qui ipsum abnegant 2. Petr. II. 1. interim tamen soli fideles be-
neficii Redemptionis actu sunt participes, quia illi soli eam sibi
per fidem applicant.

§. 5.

§. 5. III. MALUM, à quo per Christum redempti sumus, vocat Apostolus καταίρει τὸ νόμον, EXECRATIONEM LEGIS. Non dicit simpliciter ἐν τῷ νόμῳ, à lege nos liberatos esse per Christum, quasi liberati simus ab omni legis obedientia, ut deinceps peccandi licentiam habeamus. Neutquam. Sed ἐν της καταίρεσι τῷ νόμῳ, ab execratione seu maledictione legis, quæ nihil aliud est, quam sententia Legis divinae execratoria & damnatoria de subeundis pœnis peccato debitibus, vel ipsa pœna à sententia DEI Judicis cum execratione damnantis dependens, & transgressoribus legis statuta. Pœna inquam, non tantum temporalis, sed etiam æterna. Vox enim καταίρει utramque complectitur, sive id omne, quo Deus peccatum cum in hac vita, tūm post hanc vitam ulciscitur & punit. Nos execrationi & maledictioni legis addicti & devoti eramus omnes, propter peccata, legisque violationem, vigore catholici fulminis Deuter. XXVII. 26. & Gal. III. 10. Maledictus omnis qui non permanerit &c. Sed Christus semen illud benedictum & benedicens emit & redemit nos à maledictione Legis, h. e. à pœnâ æternâ & damnatoria legis sententia. Dav. Pareus Com. in Epist. ad Gal. ad h. l. distinguit inter Execrationem Legis Activè & Passivè sumptam, inquiens, Execratio legis, intelligitur activè & passivè. Passivè significat execrationis pœnam transgressoribus legis statutam, mortem vid. æternam, ab hac ergo primum nos redemit Christus, quoniam ab hac pœnâ nos immunes fecit. Activè execratio Legis est sententia execratoria Legis, seu ipsa lex execrans, quæ nihil est aliud, quam ipse Deus inasiens peccatis, execrans peccatores; vel ira DEI; Ab hac secundo nos redemit etiam Christus, qui iræ & justitiae DEI vindicatrici satisfecit pro nobis. Quod probè notandum adversus Socini cavillum, quasi execratio hæc legis non sit ira vel justitia DEI, sed tantum pœna, à quâ nos Christus nulla satisfactione redemerit. Hæc non male Pareus, quæ & repetit B. Meisnerus Anthropol. Decad. III. Disput. XXV. num. 28.

§. 6. Uti verò h. l. Christus dicitur nos liberare ἐν της καταίρεσι τῷ νόμῳ, ab execratione legis, ita alibi dicitur nos redimere διὸ καὶ οὐδὲν αἰωνίας, ab omni iniquitate, Tit. II. 14. servare nos

re nos δότο τῆς ὁργῆς, ab irâ, præcipue venturâ, extremi scil.
judicij damnatorii Rom. V. 9. 10. 1. Thess. I. 10. liberare à timo-
re mortis & servitute perpetuâ Hebr. II. 15. ab inferno & morte
eterna Os. XIII. 14. ubi Λαζαρὸς noster, Christus Jesus inquit; E
potestate inferni redimam eos, à morte (æternâ) vindicabo eos.
Ero peste tua, ô mors, ero exitium tuum, ô inferne, confer i. Cor.
XV. 54. 55.

§. 7. IV. MODUM, quo redempti sumus, indicat Apo-
stolus I. Generatim, cum ait; ἐξαγόρασσον. Verbum enim αγο-
ράζειν, emere, redimere, emercari, in N. T. semper & ubique
eiusmodi acquisitionem notat, quæ sit soluto pretio. Quod si
verò verbum simplex αγοράζειν acquisitionem seu emptionem
notat in Scripturâ, quæ sit pretii interventu, idque etiam quan-
do de Gœlis nostri Christi Jesu emercatione sermo est, ut i. Cor.
VI. 20. cap. VII. 23. 2. Petr. II. 1. Apoc. V. 9. cap. XIV. 3. 4. uti-
que & compositum ἐξαγοράζειν in hac ipsâ materiâ non exclu-
det, sed includet pretium. Hinc patet, liberationem Christi
verbo ἐξαγοράζειν hoc loco & Gal. IV. 5. expressam importare
solutionem pretii, idque ex propriâ vocis significatione. Præ-
ter hæc duo loca bis tantum in N. T. occurrit vox ἐξαγοράζειν,
sed impropriè & metaphorice accepta, de temporis seu occasio-
nis oblatæ prudenti usu, ut Eph. V. 16. Coloss. IV. 5. Usurpat
autem Apostolus locis jam citatis non verbum simplex αγορά-
ζειν, sed compositum ἐξαγοράζειν, ut indicetur miseriæ, ex quâ
Christus nos redemit, profunditas & redemptionis hujus solidi-
tas vide Zach. IX. 11. Esa. LIII. 4. Emphatica omnia hic sunt, in-
quit Aretius Com. in h. l. Christus nos redemit. αγοράζειν est
pretio numerato emere, verbo à foro ducto, αγορὰ forum est, αγο-
ράζειν res venales emere pretio reddito. Sic nos eramus venales,
ut pessimæ merces, nec reperiebat emptorem, donec Christus venit
&c. Benè D. Balduinus Com. in Epist. Paul. ad h. l. pag. 799.
In Græco est, inquit, ἐξαγόρασσεν ιμάς, certo pretio soluto nos
redemit: Metaphora sumpta est vel à mercatoribus, qui mercem
quandam vel permutando vel pretium solvendo emunt, vel à ducibus,
qui captivos certâ pecunia summa ab hoste redimunt, vel etiam à

Gœle

Goële & vindice illo, qui juxta legem Domini absque liberis defuncti bona & hereditatem redimbat, Levit. XXV. 25. unde Christus Goël seu Redemptor appellatur Job. XIX. 25. Verbum ergo ἀγοράζειν & ἐξαγοράζειν propriè designat talem acquisitionem, quæ verum pretium presupponit vel includit, adeoque satisfactoriam nostri redemptionem per Christum præstitam fortissimè adstruit. Nulla etiam nos efficax cogit ratio, ut desertâ vocis proprietate & usitatissima ejus significatione, ad improprietatem & infrequentiorem illius significationem descendamus. Imò I. Cor. VI. 20. & c. VII. 23. expressè dicimus ἡγορθουένοις την̄ pretio empti. Ad quæ verba rectè Crotius annotat loc. prior. *Sensus est*; inquit, *Christus vos à peccatis redemptos sibi mancipavit, sed magno ei statis, morte ipsius cruentâ.*

§. 8. Ex hactenus dictis constat; Christum per modum remptionis seu redemptionis interveniente pretio ab Execratione legis nos liberasse. Idem demonstrat verbum λυτρός & διπλολυτρός, & hinc verbale λύτρωσις, διπλολύτρωσις. Voces enim has à λύτρῳ, pretio descendere, atque ita vi originis talem importare redemptionem, quæ sit per interpositum λύτρου seu pretium, non vero αὐτευ λύτρος sine pretio, in confessio est apud omnes. Nec negat ipse Socinus Praelect. Theolog. c. 19. p. 573. Oper. Tom. I. Ast quod cum hic, tum alibi Redemptionem propriam i.e. διπλολύτρων definit, liberationem captivi è manibus detinenter detinenti dato, id nimis angustum est. Nam vocis & natura & usus non ad captivitatem solam restringitur, sed ad omne genus incommodi extenditur. Ut ita διπλολύτρωσις seu redemptio propriè dicta, in genere sit liberatio alicujus ab incommodo quovis, captivitate, servitute, exilio, morte &c. intercedente λύτρῳ. Et licet quandoque in N. T. voces λυτρός, λυτρωτής & διπλολύτρωσις impropriè notent qualēcunque liberationem, etiam cui λύτρον non intercedit, ut Luc. XXIV. 21. Actor. VII. 35. Luc. XXI. 28 Rom. II. 22. Eph. IV. 30. Ipse tamen Socinus fatetur, & res ipsa docet, non esse nisi gravibus de causis à verborum proprietate recedendum. Indubie

ergò ἀγόρευτος, ἐξαγόρευτος & διπλαύτερων intelligenda est fieri λύτρων interveniente. Et ne debitandi ulla supererit locus, S. Scriptura ipsum λύτρον, quo interposito redempti sumus, aper-te nominat & determinat, vocatque illud modò *Ipsum Christum*, modò *animam*, modò *mortem* & *sanguinem* Ejus. Unus est Mediator DEI & hominum, inquit Paulus i. Tim. II. 6. homo *Christus Jesus*, qui dedit ἔκατον, seipsum αὐτίλυτρον, pretium re-demptionis pro omnibus. Vox αὐτίλυτρη (ait Hugo Grotius Li-bell. de Satisfactione Christi contra Socin. cap. II. p. 109) quam Pa-lus utitur i. Tim. II. 6. significantior est, quam ut tam frigidam interpretationem (Socini) admittat. Est αὐτίλυτρη, tale λύ-τρον, in quo liberator simile quiddam subit ei malo, quod ei im-minebat, qui liberatur; Estque egregia ejus vocis quasi περιφερ-ας Gal. III. 13. Christus ἐξαγόρευτον, redemit nos, ab execrati-one legis, factus pro nobis execratio. Hæc ille. *Venit Filius hominis dare τὸν ψυχὴν αὐτῷ λύτρον αὐτὶ πολλῶν, animam suam pretium redemptionis pro multis* Matth. XX. 28. Marc. X. 45. Scientes quod non corruptibilis, argento vel auro redempti esis de vanâ vestrâ conversatione, sed πνεύμῳ σώματi, pretioso sanguine quasi agni immaculati & incontaminati Christi i. Petr. I. 18. Sub duplii hac pecuniae specie, argento & auro, comprehenditur omne id, quo aliquid vel emi vel comparari solet, eiique sanguis Christi, tanquam magis nostræ διπλαύτερων verè pretium sit, necesse est. Confer. Eph. I. 7. Coloss. I. 20. 22. Hebr. IX. 12. Apoc. V. 9. Hebr. IX. 15. dicitur nos Christus redemisse intercedente morte, per ob-lationem corporis sui Hebr. X. 10. 14. Utitur etiam S. Scriptura N. T. in describendo Redemptionis nostræ opere, verbo ὁμοιο-έουσι Act. XX. 28. ubi dicitur; *DEum (ιδίον αἷμα habentem i. e. DEum ἐνσάρκου, Christum Jesum) acquisivisse Ecclesiam per proprium sanguinem*, hæc autem ὁμοιοτητi, acquisitiva redem-pcio omnino est propriè dicta & satisfactoria, facta enim est in-terveniente λύτρῳ sanguinis Christi Eph. I. 14. Ex Christo & à Chri-

Christo dicitur esse διπλύτεως τῆς ἀθηναϊκῆς redemptio acquisitio, sive acquisita, asserta i. e. redemptio plenaria.

§. 9. Græcæ voci ἀγοράζειν seu ἔχαγοργίζειν inservia me in Hebræo Codice V. T. verbum ἀλλά quod quando propriè accipitur, notat redimere aliquem jure consanguinitatis ex alterius potestate, item ex miseriâ in libertatem, statumque beatorem assertere instar vindicis, dato pretio æquivalente. Sic & nomen ἀλλά in propriô suô significatu designat liberationem per interveniens pretium, atque ita vel in unico capite XXV. Levit. octies sumitur. Omnium frequentissimè verbum ἀλλά. Adeoque, si vim & usum Biblicum hujus vocis species, significat propriè dictam Redemptionem & subinfert λύτρα, seu pretium redemptionis, quod intervenire oportet in ejusmodi redemptione. Nec solùm designat redemptionem pretiosam, sed & obligationem ad redimendum è sanguinis communione oriam. Inde est nomen ἀλλά, quod eum significat, qui jure propinquitatis & consanguinitatis potestatem redimendi habet, sive talem notat vindicem, qui tum redimendis sanguine junctus est, tum pretium aliquod pro redemptione interponit. In significatu redimendi per interpositum pretium occurrit etiam verbum פָּרָת Exod. XIII. 13. 15. cap. XXXIV. 20. Num. XXIX. 15. Psalm. XLIX. 8. & 9. Fratrem non redimet vir, nec dabit pretium &c. Hos. XIII. 14. ubi Messias ait, E manu inferni redimam eos &c. Harum vocum cùm Græcarum, tum etiam Hebraicarum usum & significationem propriam retinemus, donec edocti fuerimus ab adversariis, tantummodo ad impropterum usum eas detorqueri debere.

§. 10. Ipsum quoque nomen latinum, Redemptio est vi vecis nova seu iterata emptio & rei quondam possessæ & in alterius dominium translatæ pro certo pretio recuperatio. Verbum enim redimere suâ compositione sonat, quasi iterum emere id quod ante à me in alienam potestatem transivit, & quidem certo soluto pretio. Ipsiisque Germanis nostris ex Gallicâ lingua bellico hoc seculo innovuit suo damno, verbum, rankios-

nirem/ quod est interveniente pretio aliquem ex hostium manu
liberare. Et sic haecenus demonstravimus voce ἐξαγοράζειν,
eiusque Synonymis modum Redemptionis nostræ in genere
indicari.

§. II. II. Exprimit Apostolus modum, quo redempti sumus, speciatim his verbis: γενόμενοι οὐτε εἰμῶν κατέρρει, factus pro nobis maledictum seu execratio. h. e. κατέρρει, sive ut sequitur apud Apostolum & habent LXX. ὑπηκατέρρει, infestus, invisus, execrabilis, exitiabilis, abominandus, detestandus, & ut vulgo loquimur maledictus, & quidem summè, quasi dicat, (ut Thomas Aquinas monet) factus est ipsa maledictio. Synonyma sunt; κάταργα, τεκνάταργα, fæx, excrementum, fordes undique everrendo collectæ 1. Cor. IV, 13. αὐτίψημα, scobs, vel quod radicitus debet extirpari ibid. αὐτίργα, Gal. I, 8. res execrata & diris devota, vel homo à communione mortalium planè exclusus, diisque inferis consecratus, ut Budæus in Pandætis sive Commentario Linguae Græcæ, exponit, vel quod in cippis seu columnis eorum detestatio proscribi solita sit, ut olim templorum & hodie Curiarum valvis diræ Excommunicationum Ecclesiasticarum sive Politicarum Proscriptionum αὐτίργα, seu effiguntur. Βδέλυμα Luc. XVI, 15. abominatio, execratio. Dicere ergò vult S. Paulus, Christum factum esse pro nobis ὑπηκατέρρει, imò vero κατέρρει h. e. execrabilem, & quod magis est, execrationem ipsam. Subinveniens omnium Execrabilium Execrationem omnem fuisse in Christum congestam & directam, tanquam in circuli centrum. Abstractum enim pro concreto hoc loco ponitur, Execratio pro execribili (ut & peccatum pro peccatore 2. Cor. V. 21.) cum singulari emphasi & energia. Ille & in Latinâ Lingua, cum excellenter volumus aliquem significare scelestum, vocamus eum scelus, inquit B. Lutherus Comment. poster. in Epist. ad Gal. fol. 351. b. Tom. V. Lat. Witteb,

§. 12. Dicitur Christus γενόμενος κατέρρει. Vox γενέσθ proprie notat fieri. Ut autem λίγο verè σαιξ ἐγένετο, caro factus est, Joh. I, 14. γενόμενος factus est ex semine Davidis secundum

dum carnem, Rom. I, 3. οὐδὲν ἐκ γυναικὸς, factus ex muliere, γενόμενος τὸν νόον, factus sub lege Gal. IV. 4. ita quoque verè γενόμενος κατιστός factus est pro nobis execratio, h. I. nempe per divinam nostrorum peccatorum & suppliciorum in ipsum conjectiōnē, derivationē & imputationē, juxta DEI iudicium, quod est secundum veritatem. Rom. II, 2. Quod contra Crellium Photinianum observandum, qui Tom. I. Oper. Exeg. fol. 456. ad h. I. dicit; Christum hominibus DEo verè execrabilibus (tantum) similem factum fuisse, item, eum quodammodo factum fuisse execrabilem. Recte Chrysostomus Homil. X. in Joh. Quomodo carnem pro nobis accepit, (verè scil. per unionem personalem) ita accepit maledictionem. (itidem verè, per divinam imputationem.) Ita assumptionem humanæ naturæ cum assumptione maledicti confert Athanasius Epistol. ad Epictetum, Nazianzenus in Epist. priori ad Chelidonium, Chrysostomus in cap. 1. Joh. Ambrosius de Incarnat. cap. 6. referente Bellarmino Lib. III. de Christo cap. 4. col. 389. Tom. I. Oper. Augustinus lib. XIV. contra Faustum cap. 4. ait; Ille neget Christum maledictum, qui neget & mortuum. Ut verò Μεσίτης noster ex se innocentissimus, sanctissimus, & in omnibus suis actionibus & passionibus nullius peccati conscientiā contaminatus peccatum a DEo factus est 2. Cor. V, 21. i. e. insignis & magnus peccator, exponente Chrysostomo, in Epist. ad Cor. & eum sequtis Theophylacto & Oecumenio, sive induitus quodammodo & vestitus fuit universorum peccatorum generis humani fœditate, quia incurere in eum Deus fecit omnium nostrum iniquitates Es. LIII, 6. ita consequenter ira divinæ, maledictioni & abominationi propter eandem peccatorum fœditatem, sive quia erat αἰρετὸς peccata mundi Joh. I, 29. instar hirci illius emissarii (quem Græci Interpretantes Διπομπαῖον appellant, quasi malorum depulsorem, quod peccata populi, malorum omnium causam, in desertum auferret,) de quo Levit. XVI, 7. seq. & 20. 21. 22. obnoxius pœnis, spiritualibus & corporis subjectus & justitiæ DEI ad exactionem satisfactionis obligatus factus est.

§. 13. Dicitur factus execratio ωτὴς ἡμῶν, pro Nobis, i. e.
non

non duntaxat *nōstro bono*, ut contendunt Photiniani (quanquam ET bono nostro æterno,) sed ET vice *nōstra & loco nōstro* Li-
cet enim quandoque commodum notet particula *καὶ*, in illis
tamen locis, in quibus Christus dicitur *pro nobis passus, mortuus,*
& maledictum factus, ut Rom. V. 6. 8. Tit. II. 14. I. Petr. III. 18. I.
Joh. III. 16. & h. l. &c. commodum tantum significare nequit, cum
ipse Sp. S. in hoc fidei negotio *καὶ* commutet cum *αὶ*, quod
permutationem denotat & vice ac *loco* vertendum est, ut tum
ex propriâ præpositionis hujus significatione, tûm ex inductione
exemplorum, tum ex ipsa Racoviensi N. T. Translatione I. Cor.
XI, 15. Jac. IV, 15. manifestum est. Sic Matt. XX. 28. dicitur
Christus *animam suam dedisse, αἰτὶ πολλῶν*, quod est, vice vel
loco multorum & I. Tim. II. 6. dicitur *dedisse semetipsum αἰτὶ λυ-*
τέρων καὶ πάντων, vicarium solutionis pretium pro omnibus, vel
vice omnium. Particula ergo *καὶ* in hoc loquendi genere de-
signat vicem vel locum alterius, sive surrogationem & substitu-
tionem Christi in nostri locum. Et quidem in nostro dicto
Apostolico ejusmodi substitutionem judiciariam omnes circum-
stantiae textus requirunt. Conf. versus 10. II. 12. 13. 14. sc. quod
Christus maledictionem, quæ nobis ob legis violationem in-
cumbebat, in nostrum succedens locum, pro nobis subierit &
pertulerit i.e. pœnas universas transgressoribus legis debitas i-
pse persolverit sua passione & morte. Deus Filio tanquam
sponsori & fidejussori nostro debita nostra imputavit, & ab i-
pso, tanquam promittente reo pœnas peccatis debitas exegit ex
lege. Filius verò ultiro sese sistens DEO. Patri Ps. XL, 10. II.
Hebr. X, 7. 9. vice & loco nostri, & vadem se pro reo homine
& debitorem faciens causam nostram, h. e. universa mundi de-
bita exsolvenda & omnia ejus peccata expianda in se suscepit.
Atque ita maledictio legis non in promerentem, sed per vadi-
monialem imputationem suscipientem dirigebatur, qui etiam
maledictionem illam divinam verè sensit & sustinuit. Comple-
titur igitur κατὰ παραπλήσια non solum imputationem, sed etiam sensatio-
nem & passionem maledictionis cœlestis, quod est aliquid morte
corporali gravius, ut bene docet B. Dorscheus Theol. Zach. par-
tel.

te l. cap. IX. §. 390. pag. 331. Hinc ipse Crellius vi veritatis coactus Tom. I. Oper. Exeget. pag. 456. ad h. l. inquit; Propemodum dici posse Christum loco nostro factum execrabilem.

§. 14. Factus est autem Salvator noster pro nobis execratio, sive pœnæ æternæ & damnatoriæ legis sententiæ obnoxius, non solum verbo aut fictâ mentis imaginatione, neque etiam symbolo & significatione, ut factum est veteribus typis & ceremoniis in lege Mosis, sed reverâ & divinâ nostrorum peccatorum & suppliciorum in ipsum conjectione, derivatione, λογισμῷ seu imputatione & applicatione. Non respectu hominum tantum, sed & ipsius DEI. Neque enim quid hominibus, sed quid coram DEo pro hominibus factus sit, attenditur. Et uti Christus non imaginariam, sed veram benedictionem & justitiam nobis acquisivit, ita non imaginariam, sed veram execrationem pro nobis habuit. Nec est factus Christus pro nobis execratio per occasionem aliquam, casu aut fortuitò. Quasi per accidens in quandam Legis execrationem nostri causa incidit, ut vult Socinus Parte II. de Servat. c. i. sed divinâ dispositione, directione & consilio. Hinc Luc. XXII, 22. dicit Servator noster, se vadere in mortem crucis κατὰ τὸ ὄρτυνον, secundum quod est definitum. Et Petrus inquit Act. II, 23. Ἰησοῦν ὄρτυν Βαλῆ, definito consilio & præscientiâ Dei traditum esse. Postquam enim constituit Deus, ut in Filium conjicerentur omnes iniquitates nostræ, Es. LIII, 6. & ille animam suam pones ret sacrificium pro reatu nostro Matt. XX, 28. Ipseque Filius spontanea obedientia factus est vicima pro peccatis nostris Joh. X, 18. eaque in corpore suo pertulit super lignum 1. Petr. II, 24. non potuit non consequenter maledictionem subire vel incurire; Et si per accidens & forte fortunâ Christus in Legis execrationem incidisset, non posset dici ὅμικτάρετος, execrabilis factus τῷ Ἰησῷ (quæ vox ex Mose Deuter. XXI, 23. supplenda est, ut mox dicetur) i. e. in ordine ad DEum, ejusq; justitiam. Factum autem esse Salvatorem nostrum κατίεγε & ὅμικτάρετος in ordine ad DEum ejusque justitiam, probat B. D. Dorſchus loco supra allegato I. ex suspensione in cruce tolerata.

C

Penn-

Pendens in ligno est Πνικατάρεγτος τῷ Ἰησῷ Deut. XXI. 23. II. ex
oppositione: Hec enim maledictio opponitur a. τῇ εὐλογίᾳ, be-
neditiōni, quam ex semine Abrahæ σε in semine Abrahæ hauri-
unt promissionis participes v. 8. & 14. Ut igitur benedictio semi-
nis Abrahamici est à Deo seu divinā misericordiā, ita etiam male-
dictio est à Deo seu divinā justitiā. Θ. τῇ δικαιώσει, justificationi v.
ii. ex eodem enim fonte fluunt maledictio & justificatio, quæ est
maledictionis remotio. At hæc fuit à Deo Rom. IIX. 33. III. ex
maledictionis subjecto primo. Erat ille primus Adam cum uni-
versis suis posteris. πᾶς ὁς σὺν ἐμμένει Σ. c. v. 10. Rom. III. 23.
Qualis autem est maledictio in primo subjecto suo, talis quoad o-
riginem est in subjecto secundo, quod est secundus Adamus, Domi-
nus de cælo. Quia per translationem divinam judicariam à primo
in secundum devenit. Est autem in primo subjecto maledictio à
DEO IV. ex maledictionis principio revelante. Est illud lex
Mosis Βιβλιον τῇ ριμ. v. 10. ii. Quam verò maledictionem Βι-
βλιον νέων principaliter & immediate revelat, ea & super omnes
transgressores legis jacuit, & in Christo etiam fuit. Est autem ea
divina maledictio. Et V. ex maledictionis principio infi-
gente. Est etiam illud ira divina, quam lex operatur, cum decernen-
tis DEI irati maledictionem annunciat Rom. IV. 15. Quod autem
est ab ira DEI, à DEO est. Præterea Christus non inscius neque
imprudens incidit in hanc execrationem, sed sciens & volens
eam subiit, Joh. XIII. 1. Joh. XIIIX. 4. Psalm. XL, 10. ii. Ebr. X,
7. 9. Eph. V, 2. 1. Tim. II, 6. Hebr. IX, 14. Nec aliquam saltem,
sed omnem & universalem Legis execrationem hoc loco denota-
re vocem κατάρεγν, patet inde, quia est κατάρεψη τῇ νόμῳ absolu-
tū v. 2. & 10. 2. est κατάρεψη, in opere justificationis & qui-
dem in ordine ad genus humanum attendenda. 3. est κατάρεψη,
cui opponitur εὐλογία in semine Abraham v. 8. & 14. 4. est κα-
τάρεψη, super quam ordinatum δικαιώμα Ιησοῦ v. 11. Benè Justius
Martyr in Dialog. cum Tryph. Christum suum rerum omnium
parens omnium maledicta & detestationes suscipere voluit.

§. 15. Hic Redemptionis modus, ut scil. Misericordia noster
Christus pro nobis fieret κατάρεψη seu execratio, necessarius fuit,
partim

partim propter divinam veritatem. Hæc enim postulabat, ut homo peccator vel ipse vel ejus succedaneus morte moreretur, juxta interminationem Gen. I. 17. partim propter divinam justitiam, quia δικαιώμα τοῦ θεοῦ, jus DEI hoc esse restatur Apostolus Rom. I, 32. ut qui peccat morte dignus sit h.e. ut moriendo peccati pœnam luat, culpam eluat, vel ipse vel aliis pro ipso. Ipse autem peccator citra æternam sui destructionem luere non poterat. Mediator itaque Christus loco nostri luere voluit mortem, ut à morte non liberaret. Ubi nobis stare per impotentiam naturalem peccaminosam non licuit, ibi Christus stetit ως ἡμῶν, ut nos tandem stare possemus.

§. 16. Ut verò Gentium Apostolus Scripturæ autoritate confirmet, Christum reverâ maledictionem divinam onerasse, allegat Verba Mosis Deuter. XXI, 23. οὐκατάρεστος πάντος ἀνθρώπου σὺν τῷ Χριστῷ. In Hebræo est; קָلְלַת אֱלֹהִים תָּלוּ מֵלֶדֶךְ Dei (est) suspensus, ut rectè Aquila & Theodotion apud Hieronymum reddiderunt. Judæus, qui Hieronymum instituit, legi posse dicebat, referente ipso Hieronymo; Quia contumeliosè DEUS suspensus est, (potius, Maledictio Dei suspensi) LXX. ὅτι κεκατηραῖεν τὸν Γεῦ πάντας κεσυάμενον τῷ Χριστῷ, quia maledictus à DEO omnis, qui pendet in ligno. S. Paulus spectans potius oraculi divini sententiam, quam verborum cohæreniam i. concretum posuit pro abstracto, maledictum pro maledictione, 2. vocem אלֹהִים, Dei omisit, cum ex loci hujus circumstantiâ & oppositione benedictionis satis constet, de maledictio coram Deo agi. 3. ωραδιοργισμὸν adjectum, in ligno ex verbis præcedentibus apud Mosen repetere voluit, & 4. universalēm indefinitam particulā omnis, universalitatis signo; parī ratione definivit. Nam series textus satis manifestè ostendit, de quolibet suspenso in ligno Mosen loqui, ut ita in generali complexu Christus quoque veniat intelligendus. Sensus itaque & scopus utrobius, apud Mosen & Paulum est idem. Nonnulli Patres, Hieronymus in primis in cap. 3. Gal. autem in Hebreum Codicem esse corruptum, quod in eo legatur vox DEI ab Apostolo omissa, Nomenque DEI ad Christi infamiam post il-

huius passionem & mortem, Judæorum fraude Bibliis insertum. Sed aliena est conjectura, alibi à nobis discussa. Procopius vel Galatarum causâ quod in multis adhuc infantent, prætermis- sum ab Apostolo, vel quod blasphemum videretur, erasum DEI nomen, existimat, sed & hoc minus solidum. - Onkelos, Paraphrastes Chaldæus vertit; *Quia suspensus est ob peccatum DEo invisum.* Ast non solum commissum flagitium, sed & i- psum supplicium, sive supplicii & mortis genus erat execrabile & invisum DEo, & maledictionis horrendæ speculum. Euse- bius Pamph. Demonstr. Evang. I. I. c. ult. Crucem appellat *non execrationis causam, sed execrationis trophæum,* Chrysostomus Tom. V. Quod Christus sit DEus, inquit; *Crux signum erat, ma- ledictus mortis;* Et rursus; *maledictum symbolum Crux.* Licet autem supplicium crucis Gentilibus (præsertim Romanis) pro- prium, apud Hebræos verò in uso non fuerit. Nam apud hos strangulandi stantes strangulabantur, sed eorum, qui ob gravias peccata, puti idolatriam erant lapidati, corpora patibulo suspen- sa per aliquot horas emunt ostentui populo, ut qui supplicio illo non interfuerint, eo conspectu à criminibus absterrerentur, ut an- notat Grotius ad h. l. vide Num. XXV, 4. z. Sam. XXI, 6. Ni- hilominus tamen dictum Mosaicum ad crucifixos quoque perti- ner; quamvis enim nos omnis, qui in ligno pendet, in cruce pendeat, tamen quisquis in cruce pendet, in ligno pendet. Vetabat autem Deus cadaver suspensum post occasum solis relinqui in patibulo, addita hac singulari ratione. *Quia sit ma- ledictio DEi suspensus.* Non erant execrabiles DEo tulpensi in- ligno, quatenus illud mortis genus subibant, sed suspensio in- ligno & mors illa crucis fuit lignum & argumentum divinæ ex- cerationis. Inter suppliciorum genera solum crucis suspendi- um execrabile pronunciaverat Deus, quia futuram Christi cru- cifixionem & maledictionem adumbrabat, cuiusmodi ferè ty- pus etiam fuit ænei serpentis è conto vel perticâ suspensio Num. XXI, 9. Maledixerat, inquam, suspendio Deus, non tam propter facinorosos olim, ut eos terroreret & à sceleribus deterreret, Deuter. XXI, 21. quam propter dilectum & unigenitum Filium suum,

suum, qui pro nobis facinorosis in ligno crucis fieri voluit
maledictio, ut à maledictione legis nos liberaret. Bénè D. Eg.
Hunnius Com. in h. l. col. 412. Tom. IV. Oper. Quanquam, in-
quit, in lege Moysis variarum pœnarum fit mentio, quibus afficie-
bantur malefici; tamen peculiariter hoc supplicii genus à Moysè &
Paulo notatum, pronunciatur maledictum, non quod tales homi-
nes pœnitentiam agentes non salventur. (Reclamat enim exem-
plum Latronis in cruce Luc. 23.) sed quia per hanc sententiam ma-
ledictionis superserum adumbrari debuit nostræ redēptionis My-
sterium, quod Christus in cruce suspendendus olim, maledictionem
legis suo corpore suscepturus esset, ob peccata non sua, sed nostra.
Ec.

§. 17. V. Denique addit Apostolus FINEM, seu fructum
Redēptionis nostræ, (nam testimonium Mosis per parenthesis
inseritur,) eumque geminum; Unum indicat his verbis; ἡνα εἰς
τὰ ἔθνη ή ἐυλογία & Αβραάμ γένηται ἐν χριστῷ Ιησῷ, alterum
illis; ἡνα τὴν ἐπαγγελίαν τὸ πνευματος λαβώμεν Διὸ τῆς πίστεως.
Hæc sunt illa duplicitas, quæ Redemptis suis promisit Dominus
Zachar. IX, 12. nempe Justificatio, quæ voce Εὐλογία, seu be-
nedictionis designatur, & sanctificatio, quæ per ἐπαγγελίαν τὸ
πνευματος, pollicitationem Spiritus, denotatur. Ideò enim Christus
Redemptor noster nostri loco maledictionem sustinuit, ut
pro maledictione ή ἐυλογίᾳ (Articulus ή est αὐτοχρήστος, re-
spiciens ad dictum citatum v. 8. Benedicentur in te i.e. in sen-
tine tuo, sc. Christo, ex te nascituro, conf. v. 16. omnes Gentes)
benedictio spiritualis, quæ gratiam reconciliationis, adoptionis,
justificationis, ipsamque vitæ æternæ hereditatem Abrahæ pro-
missam & per fidem ab ipso apprehensam complectitur, εἰς τὸ
ἔθνη, in Gentes, nempe πάντα τὰ ἔθνη, in omnes Gentes v. 8.
γένηται fieret, h.e. veniret, redundaret, deflueret, quasi ex uber-
rimo fonte, ἐν χριστῷ Ιησῷ, i.e. per & propter Christum Jesum.
Per τὸ ἔθνη nonnulli quos inter etiam Theophilactus, intelli-
gunt Gentes Judæis contradistinctas, ut sensus sit, Christus nos
redemit à maledictione legis, ut non tantum in nos Judæos, sed
etiam in Gentes benedictio Abrahæ promissa existeret, per Chri-

stum Jesum; sed rectius nomen Gentium h. l. in generali sumitur significatione, ita ut etiam Judæos comprehendat. Nam benedictio in Christo, semine benedicto, Abrahæ promissa, extenditur ad πνεύμα τὰ ἔθνη, v. 8. & in Fonte Hebræo, unde ea citat Paulus, Gen. XII, 3. non est vocabulum significans Gentes, sed Familias, hinc Hieronymus vertit; *in te benedicentur universæ cognationes terræ*. Hic ergò ubi causa & complementum istius promissionis explicatur, restringenda ea vox minime est, sed æqualem latitudinem habeat, necesse est, ut rectè observat Dn. D. Calovius, Collega noster honoratissimus ac conjunctissimus in Bibl. Illustr. ad h. l. p. 577. In Christo Iesu non est distinctio Judæi & Græci Rom. X, 12. utpote qui medium parietem maceriarum inter Judæos & Gentes diruit & ex utroque populo unum fecit, Eph. II, 14. Uti itaque pro omnibus gentibus, nationibus & populis universæ terræ h. e. pro omnibus hominibus Christus fieri debuit execratio, ita etiam omnibus hominibus per ipsum acquisita est benedictio. Non potuit benedictio h. e. justitia, salus & vita æterna in Abrahamo promissa Gentibus obtingere, nisi maledictione sublata. Maledictio enim ex peccato omnibus incumbens omnem benedictionis spem excludebat, ab illâ ergò Christus nos præstitit tutos, & in hanc reposuit. Benè Ambrosius de Esau sive Fugâ seculi cap. VII. Deus ideo suscepit carnem, inquit, ut maledictum carnis peccataricis aboleret, & factus est pro nobis maledictum, ut benedictio absorberet maledictionem, integritas peccatum, indulgentia sententiam, vita mortem.

S. 18. Per ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος, quidam intelligunt promissionem spiritualem, ut ita hoc posterius membrum sit exegesis prioris hoc sensu; Redemit nos Christus à maledictione legis, ut in gentes existeret benedictio Abrahæ promissa, per Christum Jesum, ut in quo nos omnes, tam Judæi, quam Gentes promissionem illam spiritualem Abrahæ factam acciperemus. Sed B. Lutherus Com. poster. in h. l. simplicius & accommodatus promissionem Spiritus de promisso Sp. S. exponit. Opponit enim Apostolus promissiones Legales & Evangelicas, quarum illæ

illæ spiritum servitutis & timoris, hæ verò Spiritum adoptionis complectuntur Rom. IX. 16. Coef. vers. 2. Cap. III. ad Gal. Et notum est sæpius in Scripturâ Substantivum loco Adjectivi usurpari, v. g. multitudo Gentium, pro multis Gentibus, beatitudine viri, pro beato viro, humilitas ancillæ, pro humili ancilla, plenitudo temporis, pro pleno tempore &c. vide D. Glassum Philol. S. Lib. III. Tract. I. de Nom. Can. 8. ἐπαγγελία τὸ πνέυματος itaque hoc loco est promissus Spiritus S. sanctificans & regenerans nos, vide Act. II, 33. Act. I, 4. & sic exprimitur his verbis alter finis & fructus Redemptionis nostræ, uti dictum. Addit insuper Apostolus, quo medio seu organo benedictionem & reliqua Redemptionis beneficia, remissionem peccatorum, justitiam, adoptionem, sanctificationem, vitam æternam, ac ipsum Spiritum S. accipiamus, nempe ἀλλὰ τῆς πίστεως, per fidem, i. e. ut explicatur versu 2. hujus capitilis ἐξ ἀκοῆς τῆς πίστεως, per prædicationem fidei seu Evangelii, auditione perceptam, conferatur versus sequens 29. Nam Spiritum S. per Verbum auditum, seu per vocem Evangelii, quod est ministerium Spiritus 2. Cor. III, 6. accipimus. Attamen propterea non rejicimus planè eorum sententiam, qui per fidem hic intelligunt primum salutare Spiritus S. donum, quo prædicti omnia à Christo nobis parta beneficia recipimus, nobis applicamus, & nostra facimus. Cum & tunc accipi Spiritus S. in Scripturis dicatur, quando nova dona & præcedentium incrementa per fidem accipiuntur. Sic Christus Apostolus, qui primitias Spiritus S. donorum jam tūm acceperant Matth. X. 1. seq. dicit; *Accipite Spiritum S. Discendum*, inquit avunculus meus B. Gerhardus Harm. Evangel. Cap. CCXII. pag. 2173. a. *Quod Spiritum S. jam ante accepint (Apostoli) ratione sanctificationis, hic accipient cum ratione ministerii Evangelici, in Die Pentecostes accipiunt cum ratione miraculosorum donorum.* Confer. Luc. XI, 13.

SECTIO II.

exhibens

Oraculi Apostolici

Endi-

§. I. Vindicandus nunc insignis hic locus est à corrupte-
lis adversariorum veritatis, & quidem I. Socinianorum, seu mo-
dernorum Photinianorum, qui pessimè desudant hoc έξαγορά-
σεως divinæ Mysterium pervertere. Contendunt, I. Redempti-
onem à Christo factam non esse propriè dictam, meritoriam &
satisfactoriam, sed simplicem & metaphoricam. Urgent, redi-
mendi verbum in Scripturā plerumque & fermè semper meta-
phorice sumi, pro quavis liberatione, atque hinc inferunt, me-
taphoricam significationem obtinere debere etiam h. l. & quo-
ties Christo tribuitur. Ita Socinus de Servatore, Libro Im-
pietatis refertissimo, Part. II. cap. I. dicit: Verba ejus hæc
sunt: *Redimendi verbum non dicam aliquando, non etiam sæpe,*
sed plerumque & ferè semper, potissimum vero apud sacros scripto-
res metaphoricam prorsus significationem obtinere, adeò ut nihil a-
liud sit redimere, quam liberare aut asserere sibi, quamvis veri pre-
tii-vera solutio aliqua non interveniat. II. DEm redemisse po-
pulum Israeliticum è manu Pharaonis & ex servitute Ægyptiacâ
i. e. liberasse, nullo soluto pretio. Eadem ergò significatione
verbum istud accipi debere, cum Christus nos redemisse dicitur.
III. Christum ipsum dici redemptum à DEo Psalm. XXXI. 7. sed
sine pretio. IV. Mosen quoque vocati λυτρωτὴν, Redempto-
rem populi à Stephano, Actor. VII, 35. non vero redemisse Isra-
elitas sanguine & λύτρον, interposito. Mosen tamen ratione
Redemptionis Christi typum fuisse neminem ignorare. V.
Christum pro nobis ipsam legis execrationem non subiisse, quip-
pe quæ sit mors æterna, hanc autem Christum minimè sustinu-
isse, nec DEo Patri propriè loquendo execrabilem esse potuis-
se: Execrationis poenam, quam Christus subiit, sitam fuisse in
morte crucis, unde & Socinus Lib. II. de Servat. cap. I. & 8. κατά-
eg. vocat Crucem, Crellius Com. in h. l. pag. 456. Tom. I. Oper.
per execrabile mortis genus exponit. Et in Respons. ad lib.
Grotii de Satisfact. ad Cap. I. pag. 32. Tom. IV. Oper. inquit;
Execrationem, quam Christus voluntate DEi subiit, fuisse mortem
crucis, non mortem æternam. Execratio, inquit Socinus lib. II.
de Ser-

de Servat. cap. 24. & in Praelect. Theol. cap. 19. quam nos subire
debebamus ob peccata nostra, mors erat aeterna, quam Christus
minime subiit: Et Socini ἡσεργοστης Crellius loc. jam citato
cap. 8. Nec Paulus dicit, inquit, Christum, qui nos redemit de
maledictione legis, factum esse pro nobis eandem maledictionem i.
e. eandem maledictionem subiisse, quam lex minabatur suis trans-
gressoribus, sed figurā, quam αντανάκλασιν vocant, usus, concin-
ne & argutē dicere voluit, Christum, ut à perfectā maledictione
nos redimeret, maledictionem imperfectam subiisse. Ad satisfa-
ctionem autem constituendam necessarium esse, eandem maledictio-
nem sustinere, quæ peccatoribus debebatur. VI. Denique contem-
dunt, præpositionem ἡσε (ἡσε ήμων,) in hoc negotio non
notare surrogationem seu substitutionem, sed commodum sal-
tem, seu utilitatem alterius indicate. Ita præter Socinum & Crel-
lium locis jam alleg. Smalzins de Satisfact. contr. Smiglec. cap.
XI. fol. 297. Volckelius Lib. III. c. 18. fol. 97. seq. Catechism.
Racov. cap. IIX de morte Christi qv. 28. Ostorodus Institut.
Cerm. cap. 37. fol. 319. seq. & Part. III. contra Tradel. c. 1. fol.
235. seq. Baro de Wolzogen Com. ad Matt. XX. 28. Tom. I.
Oper. pag. 249.

§. 2. Respond. ad I. Sociniani committunt turpem Elen-
chum à particulari, sic argumentantes; Verbum redimere sæpè in
Sacr. Literis significat metaphoricè sive nihil aliud notat, qvām li-
berare, Ergò & in illis locis, ubi de Redemptioni nostri per Chri-
stum factā sermo est; Ergò & semper; Non sequitur, ali-
quando impropriè & metaphoricè sumitur, Ergò semper & u-
bique. Falsum est, redimendi verbum plerumque & ferè sem-
per in Scripturā metaphoricam prorsus significationem obtine-
re. Nullibi in totā Scripturā Metaphorica Redemptio intelli-
gitur, quando ea interposito λύτρῳ & αὐτίλυτρῳ, vero solutio-
nis pretio, eoqué vicario, facta legitur. Jam verò Christus sic
nos redemit, ut animam suam dederit λύτρῳ pro multis Matth.
XX. 28. Marc. X. 45. & ut seipsum dederit αὐτίλυτρῳ, pretium
solutionis vicarium pro omnibus 1. Tim. II. 6. Sic nos rede-
mit, ut nos non auro & argento, sed pretioso suo sanguine e-

D
merit,

merit, 1. Petr. I, 18. Apocal. V. 9. Sic nos redemit, ut nos per
proprium suum sanguinem acquisierit Actor. XX. 28. Eph. I. 14.
Sic nos redemit, ut nostra peccata in ipsum incurere facta verè
bajularit, pœnasque nobis debitas exantlarit, & sic nos à pec-
catis & pœnis redemerit. Isa. LIII. 4. Factus est pro nobis pec-
catum, ut nos efficeremur justitia DEI in ipso 2. Cor. V. 21. Sei-
psum legi subjecit, ut nos à legis maledictione ἐξαγοράσῃ, emer-
caretur, soluto pretio Gal. IV. 5. Factus est pro nobis κατέρρεψε,
maledictio, ut nos à maledictione legis redimeret. Gal. III. 13. Ex
quibus omnibus infallibiliter & invictè infertur, Christum nos
verè, propriè & satisfactoriè redemisse. Quæcunque enim Re-
demptio facta est intercedente ἀγορασμῷ & ἐξαγορασμῷ, inter-
ventu veri λύτρω & αἰτιλύτρω, ea noh est simplex & metapho-
rica, sed vera, propria & satisfactoria, Atqui Redemptio, quā
nos Christus redemit, facta est intercedente ἀγορασμῷ & ἐξα-
γορασμῷ, interventu veri λύτρω & αἰτιλύτρω quod est τίμιον
αἷμα, veri nominis pretium, quia auro & argento, tanquam ve-
ro pretio verum, viliori longè dignus pretium 1. Petr. I, 18. op-
ponitur. Ergo.

§. 3. Hæc ipsa Scripturæ de λύτρῳ & αἰτιλύτρῳ loca-
hactenus adducta cum validè Socino refragarentur, nihil aliud
Lib. II. de Servat. cap. 2. & 8. comminisci potuit, quām hoc,
λύτρον sive pretium hic impropiè dici. Propriè autem dictum
λύτρον seu pretium definit id, quod à captivum detinente accipi-
tur, atque ita nihil aliud in hac liberatione Christi juxta Soci-
num desideratur, ut omnino veræ & propriè dictæ redemptioni
respondeat, nisi ut is, qui captivum detinebat, pretium redem-
ptionis accipiat. Ast a. vitiosè Socinus λύτρον ad solam capti-
vitatem restringit, cum & servituti, exilio, morti & omni alii
incommodo, à quō liberari possumus, ea vox conveniat, ut su-
pra insinuavimus. B. nec probati potest, quod λύτρον propriè
dictum, velit ab aliquo accipi, nam non accipere, aptari factis non
potest, sed rebus solum. Factis autem etiam satisfieri alicui &
liberationem impetrari posse neminem temerè latet. Et hoc
præcipue apparet in eâ liberatione, quæ sit per culpæ & pœnæ
ab uno

ab uno in alterum translationem. Poena non accipitur propriè à quopiam. Nemo hīc propriè & naturaliter est creditor, nisi velis impropriè admodum dicere, judicem creditorem & acceptorem, λύτρον nihilominus propriè etiam locum habet in poenā. Ita Zaleuci Locrensiū Legislatoris oculus λύτρον fuit filii in adulterio deprehensi, vide Claud. Ælianum lib. XIII. Et qui in decimatione puniuntur, λύτρον sunt totius legionis. γ. Secundum Socinum Lib. II. de Servatore cap. 2. aliosque Neophotinianos quatuor sunt redēptionis propriè dictæ requisita, 1. captivus, 2. captivum detinens. 3. redēptor. 4. Redēptionis pretium & 5. is, qui pretium accipit. Atqui hæc omnia sunt in redēptione Christi. Est hīc 1. captivus, totum nempe genus humanum in peccatum prolapsum, 2. captivum detinens est Deus, ut justus judex & Dominus noster. 3. Redēptor noster est Christus ḡεαίβηστος h. l. & Job. XIX. 25. Rom. III. 24. 4. Redēptionis pretium est obediētia Christi, quam loco nostri Deo præstitit in vitâ, passione & morte suâ. & 5. is, qui pretium accipit, est Deus.

§. 4. Sed instat Baro Austriacus, Job. Lud. de Wolzogen, Com. in Matt. c. XX. v. 28. p. 349. Tom. I. Oper. Præceptorem suum Socinum loc. jam cit. seqvutus, inqviens; Lytron seu pretium redēptionis, propriè ei datur, à quo (è cujus scil. manibus) captivus redimitur: ii autem, à quibus nos captivi detinebamur, sunt diabolus, peccatum, mundus & mors. Quarum nulli Christus ullum λύτρον dedit, vel pretium persolvit. Respond. Non imus inficias Diabolum, ut lictorem, carcerarium & carnificem, & peccatum, ut causam captivitatem promerentem, mortem & infernum, ut poenam, quam peccando incurrimus, nos captivos detinuisse, & hinc diciuntur captivi detenti laqueo peccati & vinculis iniquitatum à Diabolo ad ipsius voluntatem 2. Tim. II. 26. Sed quis ita ineptiret, ut diceret, Lictori, vel ministro carceris, delicto vel ipsi poenæ aut pœnæ loco, videlicet carceri lytron seu pretium redēptionis esse persolvendum. In Deum generis nostri parentes peccaverant, is ut justus judex nos sub peccato concluserat Rom. III. 19. c. XI. 32, Gal. III. 22. is carceri inferna-

li & æternis pœnis Gen. II. 17. Deuter. XXVII. 26. quas justitia ejus
exigebat, Rom. I. 32. mancipaverat, is ἀντεξασίως & autoritate
propriæ ultimum supplicium infligere potest, Matth. X. 28. DEus
ergo propriè & principaliter captivum genus humanum detinu-
it, & illi soli pretium pro captiuis persolvi debuit. DEo quo-
que soli (non Diabolo, non peccato, non morti, quæ hac ra-
tione abolevit) Christus θεανθρωπός pretium Redemptionis
pretiosissimum videlicet sanguinem suum nostri loco persolvit; illi
soli se pro nobis victimam obtulit, Eph. V. 2. Ebr. IX. 14. DEus et-
iam pretium solutionis vicarium acceptavit, deleto, quod con-
tra nos erat chirographo, cruci Salvatoris nostri affixo Col. II.
14. Homo propter peccatum *ratione culpæ* erat factus servus Di-
boli, *ratione pœnæ* erat obligatus DEo ut judici. Hinc patet,
quid respondendum sit ad argumentum Photinianorum, quod
in specie contra dictum nostrum Apostolicum est directum; *Cui*
non est persolutum pretium, ab illo impropriè dicimur redempti,
sed execrationi legis non est persolutum pretium, Ergo ab execratio-
ne legis impropriè dicimur redempti. Resp. 1. Major est parti-
cularis. Redemptio enim propriè dicitur fieri non tantum à
principaliter detinente, cui pretium solvit, sed etiam ab eo,
qui minus principaliter, seu potius ministerialiter, captivos de-
tinet, cui pretium nullum debetur. Nec tantum dicimur redi-
mi à personâ injustè nos detinente, sed etiam à rebus nos affi-
gentibus, ut à carcere, à fôrdibus & squalore carceris, à vinculis,
à servitute & tyrannide hostili, à torturâ, à metu mortis, à mor-
te denique ipsâ seu pœna capitis, quæ sœpè manet captivos, ni-
si fiat redemptio. Sed absurdum est dicere his omnibus persol-
vendum esse pretium. Non sanè *istis*, sed *pro istis* solvitur pre-
tium judici. Et sic quoque ab execratione legis (passivè sum-
pta) dicimur per Christum redempti, non tanquam à personâ
cui satisfiat, sed tanquam à pœnâ promeritâ seu à re, quæ nos
molestat. 2. Minor falsa est, Execrationi enim activè intellectæ
(vid. Sect. I. §. 5.) quæ nihil aliud est, quam DEus execrans seu
execrationis sententiam in transgressores legis promulgans, pre-
tium est persolutum.

§. 5. Re-

§. 5. Respond. ad II. Confundunt Photiniani liberacionem corporalem, quâ δότο τῷ θεῷ τὴν ἴμετέραν αὐθησιν κακὸν ab eo, quod ad sensum nostrum malum est, ut à tribulatione & angustâ, quis redimitur & spiritualem, quâ δότο τῷ Φύσῃ κακὸν, ut loquitur Damascenus lib. IV. Orth. Fidei cap. 20. pag. 364. Oper. Edit. Basil. h. e. à peccato & captivitate Satanæ redimimur. Illa potest absoluta esse & fieri absque λύτρῳ; per solam DEi potentiam. Hæc verò, redemptio scil. à peccatis nunquam potest esse absoluta & sine λύτρῳ, 1. ob naturæ divinæ sanctitatem, 2. ob iustitiae immutabilitatem, 3. ob incorruptam veracitatem, 4. ob intemeratam legis autoritatem, quæ vult, ut qui peccant, moriantur Rom. I. 32. Vide B. Meisnerum Anthropol. Decad. III. Disp. 25. quæst. 3. arg. 1. th. 13. Priori modo DEus liberavit Israelitas à servitute Ægyptiacâ & è manibus Pharaonis, (quæ liberatio describitur in secundo libro Mosis, quem propterea nonnulli Rabbini נאורה ספר Redempturæ appellant.) itemque captivitate Babylonicâ, aliisque angustiis, miseriis & periculis. Non tamen inde inferri debet; DEus Israeliticum populum ex Ægyptiorum & Pharaonis servitute, aliisque miseriis per solam potentiam suam nullo vero pretio interveniente liberavit, & sibi asseruit, Ergo & Christus Genus humanum in peccatum prolapsum eodem modo scil. citra solutionem veri λύτρων, redemit. Illam redemptionem factam esse interventu aliquius pretii non credimus, quia nullibi in Scripturâ legimus, hanc verò factam esse interposito pretiosissimo Christi sanguine, tanquam verissimo pretio, credimus, & ex animo gaudemus, quia in Scriptura ubique legimus. Alii h. l. distingvunt inter redemptionem potestativam & vadimonialem: Christum scil. non redimisse nos potestativè, ut Reges gratiam faciunt criminum reis, quos solo mandato eripiunt morti, quam sunt commeriti, sed per speciem vadimonii sive sponsionis. Item inter redemptionem extrajudicialem & judicialem, & inter eam, quæ sit per potentiam, & eam quæ sit per iustitiam; Illa fieri potest sine λύτρῳ, hæc autem non nisi prelio persoluto fit, quia hic justè ad solutionem adigitur, qui liberandus est, quam vel ipse præstet,

vel alius pro ipso. Non itaque mirum est, quod Deus non satisfecerit Pharaoni, dum populum e manu ejus, & ex Aegypto redimeret, quia ibi usus est potenti brachio suo. At hic obstat justitia DEi, quo minus per potentiam id fieri posset. Si homo lapsus tantum captivus fuisset Diaboli, infernalis Pharaonis, nullo negotio per nudam potentiam DEi liberari potuisset, sed quia captivus DEi fuit, cuius justitia cum captivum detinebat, huic satisfieri debuit, priusquam homo e captivitate liber dimitteretur.

§. 6. Ad III. respond. - Quando Messias se dicit redemptum à DEo Psalm. XXXI. 6. loquitur de redemptione e potestate injustè detinentis, per potentiam & de nudâ liberatione vel ereptione ex variis angustiis, ubi λύτρων non est opus. Ad IV. Stephanus Mosen λυτρωτὴν appellat Actor. VII. 35. sed significatione generali, non talem, qui personam vel rem alienam occupatam vel captam dato pretio vindicaverit, & ad se transstulerit. Et licet Moses ratione redemptionis Christi typus fuerit, non tamen per omnia eadem est ratio typi & antitypi. Etsi analogicè convenienter in multis, tamen necesse est discrepare in plurimis, & typum ab antitypo superari. Oportet figuram, inquit Chrysostomus, minus habere, quam veritatem, quia alioqui non fuisset signum futurorum. Est enim inter typum & antitypum quædam ὁμοιότης, sed non ἴσοτης, multò minus ταὐτότης. Moses fuit λυτρωτὸς, tantum ut Minister, siquidem additur in textu, τῷ χειρὶ ἀγγέλῳ &c. in manu (autoritate, potestate, duetu & directione) angelii, qui apparuit illi in rubo, scil. ardente, Exod. III. 1. qui fuit ipse λόγος, Filius DEi, Dux populi Israëlitici 1. Cor. X. 4. Christus est Redemptor propriâ autoritate & virtute. Moses redemit Israelitas à tyrannide Pharaonica & servitute Aegyptiacâ, Christus redemit omnes homines ab irâ DEi Rom. V. 9. à potestate tenebrarum, Col. I. 13. à maledictione legis h. l. ab inferno & morte æternâ Hos. XIII. 14. 1. Cor. XV. 55. Moses liberavit populum miraculis, Christus suâ morte & sanguine. Sunt ergo exempla αἰωνιστίου. Redemptio temporalis à tyrannide & servitute corporali, typus fuit redem-

demptionis æternæ & spiritualis, scil. à peccato, Diabolo & morte æternâ, in tertio similitudinis, non paritatis.

§. 7. Ad V. Malè Socinus & Crellius ~~κατέργασαν~~, quam Christus pro nobis subiit, vocant crucem vel mortem crucis, non ipsam legis veram execrationem. Fuit quidem mors crucis signum execrationis divinæ, non vero formalis ratio ejusdem. Nec præcisè sita erat execratio in morte crucis; sed in sensatione & perpetuæ maledictionis cœlestis & cruciatuum infernalium. Nos promeriti eramus peccatis nostris non crucem modò aut mortem crucis, sed Gehennam, mille crucibus tetrorem pœnam, & execrationem æternam, hanc ergo Christus pro nobis i. e. vice & loco nostri subiit & sustinuit. Nam execrationem, quam lex minabatur, quamque nos meriti eramus, Christum pro nobis subiisse, ipsa Apostoli verba, ut jacent & sonant intellecta, satis demonstrant, sed illa maledictio, illa execratio legis, quâ nos tenébamur, erat mors æternæ, subiit ergo & sustinuit Redemptor noster pro nobis mortem æternam. Ast inquiunt Photiniani, Christus in illâ morte non mansit? Resp. Rectè, neque enim debuit, nam Ejus officium erat, nos à morte liberare, & per mortem destruere eum, qui habebat mortis imperium, i. e. Diabolum, Hebr. II. 14. 15. Neque potuit, quia erat Deus omnipotens habens claves mortis & inferni Apoc. I. 18. Mors æterna spectatur vel ratione quidditatis seu essentiae, vel ratione adjuncti scil. durationis. Luit ~~μεσίτης~~ noster mortem æternam non duratione (sic enim nos non redemisset) sed æquivalentem virtute. Sustinuit æternas pœnas i. e. æternis intentione correspondentes, licet non æternum, propter personæ dignitatem, quæ non homo tantum, sed & Deus. Æternitas ad mortis illius à maledictione legis oriundæ essentiam non pertinet, sed ei accidentalis & ab eâ separabilis est. Subiisse itaque mortem æternam rectè Christus dicitur, quia verè eam gustavit Hebr. II. 9, licet æternum in eâ non manserit. Ad VI. respond. Quando contendunt Sociniani, particulam ~~κατέργασαν~~ in hac materia notare tantum utilitatem & commodum, opponunt non opponenda. Utilitas mortis & redemptionis Christi facio-

surrogationi opponenda non est, sed potius cum eâ conjungenda. Dicimus enim Christum & loco nostri & commodi nostri causâ execrationem legis subiisse. Qui ideo sit *narrat̄* seu maledictio, ut eo ipso alterum à maledictione liberet, is ejus bono maledictionem subit. Qui pœnas vice nostrâ fert, is illas etiam bono nostro fert. Nec robur nostri argumenti ponimus in sola & nudâ præpositione *pro*, sed in totâ phrasî ad substratam materiam restrictâ & in locis parallelis à Spiritu S. explicata. Vide quæ attulimus Sect. I. §. 13.

§. 8. Nec II. satis à Socinianismo se purgant Remonstrantes seu Arminiani in Confessione suâ, cum dicunt cap. IIIX. Sect. 7. pag. 38. Christum maledictam crucis mortem pro nobis subiisse. Præterquam enim, quod in Belgicâ linguâ verba ista, *pro nobis*, prorsus omittant, sub duplii æquivocatione latent; 1. particulæ *pro*, quam *pro commodo*, non *loco vel vice* possunt exponere, 2. vocabuli *maledictæ mortis*, quam de imperfecta maledictione cum Crellio loco supra citato possunt accipere. In eo quoque Photinianizant Arminiani, quando negant, Christum pro nobis satisfaciendo tulisse iram Patris propriè dictam. Sic enim Simon Episcopius, eorum Antesignanus Disputat. Parte III. disput. VI. de Oper. Nov. Creat. seu Redempt. th. II. inquit; Dolorem tamen cum dicimus, (scil. tulisse Christum) non intelligimus iram Patris propriè dictam, desperationem, aut diffidentiam, nec conscientiæ morsum, nec horrorem, atiaque damnatorum tartarea supplicia: sed universum illud malum, quod saluatorum Filij DEi majestate, & Patris erga dilectum & morigerum Filium suum benevolentia imponi poterat. Sequitur, inquam, hic Episcopius Socinianos, ex quibus Crellius contra Grotium de Satisfactione respons. ad cap. i. pag. 33. Tom. IV. Oper. asserit; affirmare Christum charissimum atque innocentissimum DEI Filium DEo Patri suo propriè fuisse execrabilem atque invisum, idque tum, cum ei singularissimâ ratione obediret, & id præstaret opus, quod erat in svavem odorem DEo, ob quod ab ipso dilectus & ad summam gloriam electus est Phil. II. 8. Eph. V. 2. non tantum absurdum, sed & blasphemum esse. Sed respond. I. Probavimus supra

pra Sect. I. §. 14. Christum esse factum *Primitiōētō*, seu execrabilem ipsi DEo, sive in ordine ad DEum, ejusque justitiam vindicatricem, Ergò etiam verè tulit iram DEi Patris propriè dictam. II. distinguimus inter Christum personaliter & officialiter spectatum, sive inter statum Christi proprium & vadimonialem. Execrabilis DEo fuit, Salvator noster, dilectissimus DEi Patris filius non in personâ suâ & absolutè, sed officialiter spectatus, tanquam sponsor in officio satisfactorio & statu vadimionali, seu in relatione ad susceptas peccatis totius mundi debitas poenas consideratus, qvâ scil. positus fuit sub mole omnia peccatorum totius generis humani, sive quatenus nostri locum sustinuit, qui iræ DEi & maledictioni Legis obnoxii eramus. Voluit enim DEus Pater iram suam, abominationemque adversus peccatum etiam in dilectissimo, innocentissimoque Filio suo experiri, adeoque omnibus patefacere sententiâ legis damnatoriâ in proprio Filio executioni datâ, quantô odio adversus peccatum exardescat. In quocunque *ἐνθύμησις* & *ἀδημονία*, quæ ex consideratione justitiæ divinæ adversus peccata totius generis humani in se vindicias exercituræ & irarum flamas & maledictionis tonitrua ejicientis ortæ, in summo & excellentissimo gradu apparent, ille est in lacu iræ & maledictionis divinæ positus, ac in eo est gustus infernalium internorum atque spiritualium dolorum & cruciatuum. Atqui in Christo paciente ejusmodi *ἐνθύμησις* & *ἀδημονία*, quæ ex consideratione justitiæ divinæ &c. ortæ, in summo & excellentissimo gradu apparuerunt, Matth. XXVI, 37. Marc. XIV. 33. Ergò Christus patiens in lacu iræ & maledictionis divinæ fuit positus, & in ipso fuit gustus infernalium internorum atque spiritualium dolorum & cruciatuum. Majoris connexio inde patet, quia extra lacum iræ & maledictionis divinæ, extra statum peccati & eorum, quæ ex peccato oriuntur, non habet locum *ἐνθύμησις* & *ἀδημονία* talis, eaq̄e species sunt internorum spiritualium infernalium dolorum & cruciatuum, ut bene contra Pontificios, easdem tibias cum Socinianis & Arminianis inflantes docet B. D. Dörschens Theol. Zachar. parte I. cap. IX. §. 275. qui & ibidem §. 279. & seq. multis probat, illam opinionem, quæ

E

ne-

negat, pœnas, quas Filio suo inflixit Deus Pater profectas fuisse à DEo irato peccatis totius generis humano in eo recumbentibus, Hæreticam esse & omnino blasphemam, & concludit §. 283. Deum Patrem erga Filium suum sub relatione satisfactoris pro peccatis generis humani consideratum verè exercuisse actum justi judicis & vindicis irati. Confer Psalm. LXIX. 2. 3. 4. Deinde adductis & explicatis verbis Esaiæ cap. LII. 4. §. 284. 285. & 286. inde ita colligit, Dominum Jesum in se peccata generis humani suscipiendo, portando & bajulando &c. iram DEi in se suscepisse, adeoque hoc ipso contra se acuisse iustitiam DEi vindicatricem, §. 291. inquit; *Quamvis persona Christi in se & per se absolutèque sub odium DEi Patris non cadat, cum essentiali amore illam personam filii sui Pater amet, relatè tamen quatenus illa persona Christi in judicio DEi representat universi generis humano peccata, odium divinum experitur.* Vide ibidem plura ad rem hanc facientia. Distinguendum quoque hoc loco inter statum & sensum gratiae. Fuit Christus pro peccatis humani generis satisfaciens maledictum secundum humanam naturam, non quoad statum gratiae, in quo per se semper fuit, in ipsâ etiam passione & morte, sed quoad sensum gratiae, qui ipfi ad tempus denegatus & loco ejus gustus iræ divinæ propinatus fuit, ita ut non horrorem tantum, sed & pœnas ipsas damnatorum infernales, quas ~~xatæq;~~ essentialiter includit, sustinuerit. Confer. Psalm. XVIII. 5. & 6.

§. 9. III. Graviter h̄ic quoque errant Pontificii, statuentes a. Christum similitudinem tantum hominis à DEo maledicti igeisse, & pro tali reputatum esse ab hominibus. Dicitur, inquit Estius Com. in h. l. (Christus) factus pro nobis maledictum, quia pro nostâ redemptione ac salute crucifixus similitudinem gestit hominis à DEo maledicti & pro tali reputatus est ab hominibus. Emanuel Sa ait in notis ad h. t. Christum maledictum factum opinione hominum, & Titinus, in Com. ad eund. loc. quod sit factus ~~xatæq;~~ hominibus, propter supplicium crucis, quod suffinuit. Sed hæc omnia eò tendunt, ut imputatio peccatorum nostrorum Christo, & imputatio iustitiae Christi credentibus facta negetur, quam tamen disertis verbis Apostolus confirmat 2.

Cor.

Cor. V. 21. Sicut DEus αληγως, verè Christum fecit peccatum, cum tamen ratione suæ personæ peccatum non nosset, ita quoque αληγως, verè ipsum fecit maledictum pro nobis, cum tamen ratione suæ personæ esset benedictus, imò fons omnis benedictionis, in quo omnes benedici oportet, quorquot à DEO benedicuntur. Quemadmodum Christus non similitudine quadam, non opinione hominum saltē, sed verè peccata nostra & pœnas peccatorum nostrorum in se suscepit, ita quoque non similitudine quadam, aut opinione hominum tantum, sed verè pro nobis factus est execratio. Et vice versâ; Ubicunque vibratur fulmen divinæ maledictionis, ibi respectus habetur ad peccata vel per inhaſionem vel per imputationem; Atqui contra Christum vibratum est fulmen divinæ maledictionis, Ergo respectus fuit habitus ad peccata; jam verò in Christo non fuerunt peccata per inhaſionem, est enim sanctissimus & in se prorsus αυαμαγ-
γητο, Hebr. VII. 26. Ergo per imputationem, propter quam si bi ipſi transcribit nostra peccata Psalm. LXIX. 6. Evidenter ergo ex hoc loco probatur beata illa commutatio, quā Christus in se suscepit peccatum nostrum, ut donaret nobis justitiam suam.

§. 10. Q. Malè hīc quoque distingvunt Papistæ inter Maledictionem Moralem & Ceremonialem. Inter pœnam ipsam & pœnam terrorem, & dicunt; agi h. l. scil. Gal. III. 13. non de pœnis peccati, sed de liberatione ab obligatione legis ceremonialis & de liberatione à terrore legis cuiusvis. Ita enim Bellarminus Lib. II. de Indulgent. cap. XI. §. Tertia obj. Tom. VII. Oper. col. 501. Quod additur, inquit, de maledicto Legis ad rem non pertinet, non enim liberatio illa à maledicto legis est liberatio à culpā vel pœnā peccati, sed est liberatio ab obligatione legis Ceremonialis Hebraeorum, de quā potissimum disputatur in eo loco (Gal. 3.) est etiam liberatio à terrore legis cuiuscunque, quæ Iudeos ut servos premebat. Ast non solis jubat tām clarum est, quām clarum & perspicuum est hoc loco non de Lege Ceremoniali, sed de Lege Morali sive Decalogi sermonem institui. Nam i. agit Apostolus de eā Lege, quæ transgressoribus maledictionem minatur v. 10. Sed Lex Ceremonialis non minabatur iram aut maledictionem, sed Mora-

lis, unde & dictum Mosaicum Deut. XXVII. 26. *Maledictus o-*
mnis, qui non permanferit, &c. vers. 10. allegatum dīgitō quasi
Apostolus notat, quando inquit, Christum nos redemisse à Male-
dictione legis, v. 13. 2. Lex Ceremonialis erat concio typica de-
gratiā DEi & reconciliatione per & propter sacrificium Messiaē
Leviticis Sacrificiis adumbratum & monstratum, non ergo
prædicavit maledictionem, quæ gratiæ est opposita. 3. de Lege, cu-
jus transgressio maledictionem infert, dicitur, quod *non sit ex fide,*
& quod faciens illius præcepta, vivat in illis v. 12. (quam sententiam
Christus Luc. X. 28. de Lege Morali palam interpretatur) sed Lex
Ceremonialis omnino ex fide erat, i. e. fidem in Christum typi-
cè sive sub umbris Typorum Leviticorum prædicabat, Lex vero
Moralis non est ex fide, nec prædicat fidem in Christum, nec
adimpletur credendo, sed tota in operando versatur. 4. Illa ma-
ledictio intelligitur, cui benedictio Abrahæ facta & in gentes de-
rivanda opponitur, atqui maledictio illa non ceremonialis est, sed
moralis. 5. κατέργε τὸνός h. l. non tantum significat terrorem
ob denunciatas pœnas, sed ipsasmet pœnas simul, h. e. & id quod
terret & terrorem. Et certè Christus non terrorem tantum pœ-
næ sensit, sed pœnas ipsas, ut constat ex Esa. LIII. 4. seq. & qui-
dem pœnas temporales & æternas. Maledictio enim, quæ no-
bis ob Legis violationem incumbebat, quamque Christus nostri
loco sustinuit, utrasque ambitu suo complectitur, atque, sic vel
in primis æternam mortem & damnationem. Fusius hæc pro-
ponit B. Æg. Hunnius Tractatu de Indulgentiis contra Bellarm.
Tom. I. Oper. col. 1514. seq. ex quo sua quoque desumpsit B. Bal-
duinus Com. in Epist. ad Gal. Quæst. IV. pag. 803. & 804.

§. II. γ. Injurius etiam est in beneficium Redemptionis
Christi Bellarminus, quando Lib. I. de Indulgentiis cap. 4. §. Sex-
ta objectio, Christo Redemptori unico Sanctos adjungit, eosque
hoc insigni titulo, quamquam vanâ quadam distinctione usus,
impiè mactat, inquiens; *Si propriè & absolutè nomen Redempto-*
ris accipiatur; Solum Christum esse Redemptorem, Sanctos verò esse
nostros Redemptores largo modo, quatenus nos liberent ab aliquo
parvi momenti debito, h. e. ut disputat in illis duobus de Indul-
gen-

gentiis libris, prout nos liberent à pœnis peccatorum temporali bus etiam in purgatorio luendis. Distinctio, inquam, hæc est vana: Nam *Mediatio & Redemptio* re ipsâ non differunt, sed ratione. Verba enim Apostoli I. Tim. II. 5. 6. (*Unus est Mediator DEi & hominum, homo Christus Jesus, qui dedit semetipsum pretium redēptionis pro omnibus,*) constituunt rationem *Mediatio nis* in ipsa *Redēptione*. Christus ergo unicus noster ut *Me diator*, loc. jam cit. ita & *Redemptor & Salvator* est, Esa. XLIII. 11. 24. 25. cap. LXIII. 3. Act. IV. 12. ita ut *Redēptionis gloria* Christo in solidum sit transferibenda, nec dividenda inter nos & Christum, vel inter Christum & Sanctos. Utrumque impiè faciunt Papistæ; Prius, dum asserunt, pro peccatorum post baptis tum commissorum pœna temporali & culpâ veniali ipsos fide les debere satisfacere DEo, vel hîc vel in Purgatorio, ita Concil. Trident. Sess. XIV. cap. 8. Bellarminus lib. IV. de Pœnitentia cap. I. seq. Idem Lib. II. de Purgator. scribit, posse homines sui ipsius Redemptores dici. Posterior, dum alienas fingunt Satisfactio nes. Notum enim est, Monachos & Martyres Pontificiorum redemptores constitui alienarum non pœnarum tantum, sed & culpæ, quomodo Rex Angliæ fateretur Assert. I. contra Luther. in oper. Roffensis fol. 8. Monachorum enim operibus supererogationis vel supererogatoriis flagellationibus, (de quibus vide Carnificinam Esaviticam D. Zeemann) adscribunt meritum. Verè ergo sunt Redemptores Papistis isti superrogatores, vide B. Hul semanni Manual. August. Confess. Disput. XVIII. th. VIII. qui & ibidem sufficienter demonstrat, quod Papistæ faciant Sanctos propriè dictos Redemptores, th. XVI. ubi recenset impias similitudines pro corredēptione Sanctorum, & thes. XXXIX. ubi docet, quod Sancti habeantur in Papatu pro concausis redēptionis humanae, non solùm quoad applicationem, sed etiam acquisitionem.

I. 12. Verum enim vero si Christus solus nos redemit ab omnibus omnino peccatis & peccatorum nostrorum pœnis temporalibus & æternis, tum nulli alii homines ab illis nos redimunt; jam autem Christus solus nos redemit à Legis execratio ne, sub quâ (ut toties dictum) continetur omnis omnino pœna,

quæ quidem voce Legis annunciatur transgressoribus Deuter. XXVII. 27. sicut benedictio comprehendit gratiam & omnia nobis promissa & data ~~χαρίσματα~~ Deut. XXIX. 2. seq. Solus chirographum, quod adversum nos erat, affixit cruci & è medio sustulit Col. II. 14. quod chirographum in se continet omnia nostra peccata, eorumque rigore & tenore legis divinæ supplicia; Solus ita nos redemit, ut castigatio sit super eum, & ut nos pacem habeamus Esa. LIII. 5. Ergò etiam redemit nos à pœnis peccatorum nostrorum temporalibus. Nisi enim & hæ essent per Christum soluta & sublatæ, nondum pacem haberemus cum DEo. Quicquid enim justificatis hominibus immittitur afflictionis, id non amplius est maledictio & ~~πνευματική~~, sed castigatio & paterna ~~δοκιμασία~~. Nec juvare potest purpurissum (Bellarmi-num intelligo) hoc, nos redimere Sanctos ab aliquo parvi momenti debito. Nam hypothesis Pontificiorum est, quod pœnæ purgatorii ignis sint horribiles & atrocissimæ, adeoque nonnulli eorum affirmare non dubitant, quod istæ pœnæ differant à suppliciis infernalibus non gravitate, sed tantum duratione, Ergò redimentes nos Sancti, à tantis ignis purgatorii pœnis, pro nobis non solvunt debitum parvi momenti.

§. 13. d. Verba illa v. 14, ut promissionem Spiritus accipiamus per fidem, detorquent Papistæ ad probandam arbitrii humani in spiritualibus libertatem. Colligunt enim inde, fidem præcedere Spiritus S. acceptiōnem & operationem. Verū cum constet ex Scriptura, fidem esse opus & donum Spiritus S., ideo dici nullo modo potest, quod fides ex naturalibus viribus ante Spiritus S. gratiam concipiatur & accendatur. Sensus itaque dicti Apostolici est, ut supra insinuavimus, quod scil. accipiamus Spiritum S. per fidem, i. e. per auditum fidei, sive per prædicationem fidei seu Evangelii auditiōne perceptam, ut ex vers. 2. manifestum est. Argumentum hoc eruditè tractat Summus Theologus, B. Chemnitius part. I. LL. Theol. articulo de Lib. Arbitr. cap. VI. pag. 180. qui hic videatur.

§. 14. IV. Occurrentum quoque paucis est versutis Strophis Calvinianorum, qui Gratia Redemptionis amplitudinem con-
vel-

vellere in primis omni nisu conantur; Ipsiis enim Christus est Redemptor particularis, solumque suo Electorum peculio salutaris, ac ut Perkinsius in Volum. I. Oper. de Praedest. pag. 137. blasphemare ausus est, SEMI - REDEMPTOR. Synodum Vordracenam haud quaquam universalem omnium & singulorum redemptionem statuisse, sive absolute sive sub conditione, aperiè fatur Frid. Spanheimus Exercit. de Gratio Univers. pag. 1609. Idem ibidem pag. 780. seq negat, Christum missum esse ut Redemptorem singulorum. Aretius Problem. Loc. VI. col. 37. affirmat, Christum non omnium hominum, sed tantum Electorum redemptionem esse. Bucanus ad questionem; annon Christus sit omnium Redemptor? respondet Loco XXXVI. pag. 396. minimè, cum nec Pharaonis, nec Iude, nec Caiphæ, nec Herodis, nec Juliani, nec in summâ omnium desperantium & damnatorum Redemptor sit, pro quibus nec mortuus est. Quidam vulgatam distinctiunculam de sufficientia & efficientia seu efficacia mortis, meritique Christi (quæ & à Scholasticis & Pontificiis crebro usurpatur,) in subsidium vocant, contendentes, Christum pro omnibus hominibus passum & mortuum esse sufficienter, pro solis electis vero efficaciter.

§. 19. Sed repugnat illa Redemptionis particularitas manifestis Scripturæ dictis Sect. I. § 4. allegatis, in primis Oraculo nostro Apostolico, quod disertè affirmat, Christum pro omnibus illis factum esse κατίεγον seu execrationem, qui sub execratione legis erant, jam vero omnes & singuli homines erant sub execratione Legis, Ergo pro omnibus & singulis factus est κατίεγον seu execratio, ut omnes & singulos à Legis execratione redimeret. Distinctio inter sufficientiam & efficaciam Satisfactionis & Redemptionis sensu Calviniano accepta hæretica est & impia. Reipsa enim nihil, nisi potentialem sufficientiam Calviniani concedunt, scil. potuisse Christum pro omnibus peccatoribus satisfacere, licet nunquam satisfecerit, eum liberrimum Dei decreatum aliud statuerit. Sufficiens esse potuisse λύτρον, mortem & sanguinem Christi, pro expiandis omnium hominum peccatis, si ad hoc à DEO Patre fuisset destinatum. Ast non sufficienter solum, verum etiam efficienter seu efficaciter Christum satisfecisse

pro

pro peccatis nostris, nosque plenè redemisse, pañim testatur S. Scriptura. Non tantum enim dedit semetipsum λύτρον & αὐτίλυτρον sufficiens pretium pro omnibus Matth. XX. 28. I. Tim. II. 6. sed fecit etiam per semetipsum καθαρισμὸν, purgationem peccatorum nostrorum Hebr. I. 3. Dedit semetipsum pro nobis, ut redimeret nos ab omni iniuitate Tit. II. 14. Factus est pro nobis Execratio, ut benedictio Abrahæ in omnes Gentes fieret, h. l. Quæ protectio omnia sunt ἀνεγνωκα & actum seu efficaciam significant. Itaque Christi Redemptio & Satisfactio est plenaria & quoad sufficientiam, & quoad efficientiam seu efficaciam. Quod verò apud plurimos non efficax est, quoad salutarem effectum & fructum, id fit ex accidente, quia vera fide beneficium Redemptionis sibi non applicant vel quia, ut Petrus loquitur, 2. Epist. II. 1. abnegant Dominum, qui eos mercatus est. Ne verò alicui imponant Calvinistæ, qui moderationes videri volunt, utpote qui verbis quidem plenariam & universalem Redemptionis gratiam asserunt, & quoad sufficientiam & quoad efficaciam, sed re ipsa negant. 1. enim supponunt speciale absolutæ prædestinationis decreta, absolutam paucorum electionem, absolutam multorum præteritionem. 2. diversum comminiscuntur Redemptionis modum, ita ut quidem aliquo modo pro omnibus mortuus sit Christus, sed non perinde ac pro Electis. 3. universalem redemptionem suspendunt à conditione impræstabili, quæ nec unquam est, nec vi absolutæ præteritiones in abscondito & irrevocabili DEi decreto factæ esse potest; scil. statuunt Christum omnes redemisse, pro omnibus satisfecisse, pro omnibus mortuum esse, si omnes credant, si omnes respiciant. Ast hoc ut prætent, nec velle DEum in consilio & beneplacito suo interno, nec velle ipsis dare tantam gratiam, quæ sic moveantur, ut actu verè credant. Vide hæc prolixius deducentem B. D. Scharffum, Socrum meum desideratissimum, Disputat. de Gratiâ Redemptionis thes. CX. seqq.

FINIS.

O JESU, tuis famulis subveni, quos pretioso
sanguine tuo redemisti! Ambros.

Coll. diss. A. 211, misc. 11